

Türi valla kogemus nelja omavalitsuse liitumisest

**Pipi-Liis Siemann,
Türi vallavanem**

ÜHINEMINE

- ❑ 23. oktoobril 2005 sai alguse Järvamaa suurim ja Eesti üks suurematest omavalitsustest - Türi vald
- ❑ Ühinesid Türi linn ning Türi, Oisu ja Kabala vald
- ❑ Valla pindala on 598,82 km²

EELTÖÖ

- Türi linna ja seda rõngasvallana ümbritseva Türi valla ühinemisest hakati rääkima 1990-ndate alguses, mil tehti linna poolt ka esimene ühinemissettepanek.
- 1990-ndate lõpus tehti ühinemissettepanek Oisu valla poolt, kuid ka siis ei saanud ühinemine teoks.

EELTÖÖ

- ❑ 2001. aastal loodi nelja omavalitsuse poolt ühiselt piirkonna arengu kavandamiseks ja MTÜ Lõuna-Järvamaa Arendusühing.
- ❑ Ühinemisläbirääkimistega alustati 2003. aasta lõpus. Selleks moodustati nelja omavalitsuse esindajatest koosnev ühinemiskomisjon, mille tegevust juhtis Lõuna-Järvamaa Arendusühing. Koostati ühisarengukava.
- ❑ Ühinemisleping kinnitati volikogude poolt 2005. aasta jaanuaris.

ELANIKE ARV

☐ 2006.aastal -11 561

naisi 5605

mehi 5141

Türi linnas 6159

☐ 2014. aastal - 9801

naisi 5276

mehi 4867

Türi linnas 5631

Haldusorganid

□ Vallavolikogu – 23 liiget

IRL-11, SDE-8, RE-3, KE-1

koalitsioon 15- (IRL, RE, KE)

□ Eestseisus ja seitse alalist komisjoni:

Eelarve- ja arenduskomisjon

Majandus- ja turvalisuskomisjon

Sotsiaal- ja tervishoiukomisjon

Haridus- ja noorsookomisjon

Kultuuri- ja spordikomisjon

Seltsitegevuse- ja maaelukomisjon

Revisjonikomisjon

HALDUSORGANID

Vallavalitsus– 5 liiget

Vallavanem, arendusjuht ja kolm osakonnajuhatajat

Ametiasutuses viis osakonda –

rahandus-, majandus-, sotsiaal-, haridus- ja kultuuriosakond ning valla kantselei

Hallatavaid asutusi – 18 (viis lasteaeda, kultuurikeskus, raamatukogu, kool- lasteaed, neli põhikooli ja üks puhas gümnaasium

Töötajaid kokku ligi 450

HALDUSJAOTUS

- Üks linn – Türi, elanikke ca 58%
- kogu elanikkonnast ca 70% elab linnas või linna ümbruses
- Endised vallakeskused Oisu ja Kabala, elanikke ca 3%
- Kaks alevikku ja 35 küla, enamuses elab alla 1% valla elanikkonnast

MUUTUSED

- Ametnike spetsialiseerumine, sisemise valiku järel kõrgem ja ühtlasem tase
- Ühtlasem ja kõrgem teenuste kvaliteet
- Endistes vallakeskustes toimisid teeninduspunktid (majanduse ja sotsiaalküsimustega tegelevad ametnikud) kuni 2012, seejärel ainult sotsiaaltöötaja

MUUTUSED

- ❑ 2006 liideti valla 9 raamatukogu üheks asutuseks, tegutsevad endistes asukohtades
- ❑ Ühtlustati tasud, palgad
- ❑ 2008 loodi uus asutus Türi kommunaalasutus, mis tegeleb heakorrateenuste, valla vara haldamisega
- ❑ 2010 loodi noortekeskus, mis korraldab noorsootööd kogu vallas

MUUTUSED

- 2010 korraldati ümber Türi linna üldhariduskoolid- tekkisid põhikool 450 õpilasega ja puhas gümnaasium
- 2012 ühendati Kabala Kool ja lasteaed ühisasutuseks
- 2013 on ühendati kolm kultuuri- ja rahvamaja

FINANTSOLUKORD

- ❑ Valla üldine finantssuutlikkus on kõrgevõlakoormus alla 30%, omafinantseerimisvõime olemas
- ❑ Püsikulud on kasvanud kiiremini kui tuludolemasolev asutuste ja teenuste struktuur on pikemas perspektiivis üle jõu käiv
- ❑ Kui FIT laekumine kasvab aastas 5-6%, siis kogu eelarve kasv tegelikult vaid ca 2,5-3%
- ❑ Maksumaksjate arvu vähenemine tähendab ka tulude vähenemist.

FINANTSOLUKORD

- Juhtimiskulud ei ole oluliselt vähenenud - ca 10% (hetkel 9,7%) varem väikestel valdadel kõrgemad, linnas ca 10%
- Eelarve sisemine tugevus on vähenenud, see paistab silma põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude omavahelises võrdluses
- Kuna soovima panustada samas mahus haridusse, kultuuri, sporti, hakkab kannatama seadusega pandud kohustuste täitmise kvaliteet (tänavavalgustus, teede olukord, heakord)

Juhile palgaks vallakodanikult:

Türi vald

Türi 0,18

Paide 0,20

Ambla 0,61

Koeru 0,61

Järva-Jaani 0,87

Paide 0,99

Imavere 1,12

Roosna-Alliku 1,12

Väätsa 1,15

Koigi 1,21

Albu 1,4

Kareda 1,54

ARENGUKÜSIMUSED

- Selgete strateegiliste sihtide seadmine ja nende realiseerimine on olnud tagasihoidlik
- Valla uus majandus-geograafiline mudel-
millised teenused, kus ja millises mahus/viisil?
- Mida tähendab tasakaalustatud areng? Kas
ühtlaselt teenustega katmist või lähtumist
valdkonna reaalsest arenguvajadusest ning
tarbijate paiknemisest?

ARENKUKÜSIMUSED

- Arengukava sidumine eelarvestrateegiaga-reaalsete prioriteetide seadmine
- Elanike arvu säilitamine/suurendamine
- Vallale kuuluva vara kasutamine, parendamine ja kuluefektiivsus
- Delegeerimine ja kaasamine

KOKKUVÕTTEKS

- Väikevallad (Kabala, Oisu) ei oleks majanduslangust ja elanikkonna vähenemist arvestades jätkusuutlikud
- Teenuste kvaliteet ja valik on lai
- Piirkonna konkurentsivõime on ilmselgelt parem
- Väikesed vallad võitsid- neile on pööratud oluliselt enam tähelepanu, võrdsustatud
- Asjaajamine ja oskusteave on kõrge kvaliteediga

KOKKUVÕTTEKS

- Ühinemisjärgne üleminekuperiood venis liiga pikaks
- Strateegiliselt vajalikud otsused on ebapopulaarsed
- Mastaabiefekti vähendavad territooriumi suurus ja teenuste/hoonete alakasutus
- Muutunud majandusolukord nõuab uusi lahendusi

Täna kuulamast!